

РЕЦЕНЗИЯ

От Проф. д-р **Илия Димитров Денев**, ПУ „Паисий Хилендарски“ назначен за рецензент със заповед РД-249/15.09.2017 г. на Ректора на университетът „Проф. д-р Асен Златаров“

Относно конкурса за “**Доцент**” в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика; професионално направление 4.3. Биологически науки; научна специалност „**Зоология**“, обявен за нуждите на Катедра ”Екология и опазване на околната среда” при университетът „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас

1. Обща част

Конкурсът за “Доцент” в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика; професионално направление 4.3. Биологични науки; научна специалност „Зоология” е обявен в Държавен вестник бр. 56 от 11 юли 2017 г. Единствен кандидат в конкурса е Гл. ас. д-р Светла Йорданова Далакчиева. Прегледът на документите показва, че процедурата по разкриване и обявяване на конкурса е спазена, а документите са изготвени съобразно Закона за развитие на академичния състав в РБ и Правилника за неговото приложение.

За изготвяне на рецензия ми бяха представени следните документи:

1. Копие от обявата в ДВ;
2. Творческа автобиография;
3. Копие от диплома за завършено висше образование, специалност „Зоология на гръбначните животни и антропология“
4. Копие от диплома за образователната и научна степен ‘доктор’;
5. Награда на БАН за „Най-млад учен“;
6. Документ за доказване на трудов стаж;
7. Учебна дейност – списък на разработени лекционни курсове, договор, протокол от ФС;
8. Списък на студенти – практиканти, ръководени от кандидата;
9. Списък на научноизследователски проекти с участието на кандидата;
10. Договори за участие в научноизследователски проекти;
11. Списък на научни форуми, в които кандидатът е участвал;
12. Списък на научните публикации за участие в конкурса;
13. Списък на списанията, в които са публикувани научните трудове;
14. Авторска справка за научните приноси на трудовете;
15. Справка за изпълнение на минималните изисквания за конкурса за „доцент“;
16. Списък на цитатите, в които е цитирана публикация на кандидата;
17. Google Scholar – citat h-index;
18. Копия на научните трудове;

19. Декларация в съответствие с параграф 16 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в университет „Проф., д-р Асен Златаров“.

2. Кратки биографични данни

Гл. ас. д-р Светла Йорданова Далакчиева е родена на 30.01.1975 г. Тя завършва магистратура в СУ „Св. Климент Охридски“ специалност „Зоология на гръбначните животни и антропология“ през 1999 г. През 2004 г. защитава докторска дисертация на тема: “Гнездова биология на дъждосвирцоподобните птици разред *Charadriiformes* (семейства *Haematopodidae*, *Recurvirostridae*, *Burhinudae*, *Glareolidae* и *Scolopacidae*) по българското черноморско крайбрежие”. По отношение кариерното си развитие, след завършване на висшето си образование през 1999 заема последователно следните длъжности: От 1999 – 2004 г. - специалист биолог към Българска орнитологична централа при Институт по зоология, БАН, след което е назначена за от 2006 г. за научен сътрудник (според сега действащия закон това е асистентска позиция) вкл. и към полева база „Атанасовско езеро”. От 2010г. – 2011 г. е главен уредник на Природонаучната експозиция в Регионален исторически музей Бургас, където от 2011 заема академичната длъжност главен асистент. Към 2017 г. освен в музея в Бургас е и хоноруван преподавател към катедра ЕООС в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ гр. Бургас

3. Научни трудове

3.1. Общ преглед на научните трудове

Гл. ас. д-р Светла Далакчиева участва в конкурса за „Доцент”, като е представила 38 научни труда и публикации, разпределени както следва: 1 автореферат от дисертация за придобиване образователната и научната степен „Доктор”; 6 научни труда са части от докторската й дисертация и следователно не подлежат на рецензиране.

За рецензиране приемам 31 научни труда публикувани след придобиване на образователната и научната степен „Доктор” сред които 2 научни труда са публикувани в списания с импакт фактор; 13 статии са публикувани в международни реферирани списания без IF; 8 са публикации в български списания, научни поредици и сборници, а 8 са глави в книги или части от книги.

Прегледът на трудовете показва, че в 1 от тях кандидатката е водещ автор – съответно в 3 е първи автор, в 5 - единствен, а в други 5 – последен. В останалите – от втори до предпоследен автор.

Освен това е автор или съавтор на 13 научнопопулярни филми свързани с научната и специалност.

Приемам всички трудове като свързани с профила на конкурса, но съгласно изискванията на ЗРАСРБ, ще рецензирам само 31 научни труда публикувани в научни списания и книги. Не подлежат на рецензиране научнопопулярните филми и

резюметата от участие в научни форуми. В рецензията си ще визирам трудовете с оригиналната им номерация в списъка на трудовете.

3.2. Оценка на подлежащите на рецензиране трудове

Всички приети за рецензиране научни трудове на гл. ас. д-р Светла Далакчиева са в съответствие с областта в която е обявен конкурсът за заемане на академичната длъжност „Доцент” по зоология. Тя има към 01.08.2017г. 89 цитата и *h* индекс = 4.

Научните приноси на гл. ас. д-р Светла Далакчиева могат да бъдат групирани в четири основни направления: 1) *Фаунистични и екологични приноси свързани с мониторинг и установяването на нови видове в българската орнитофауна*; 2) *Етология*; 3) *Изследвания в областта на консервационната биология и редките видове птици*. Четвъртата група приноси имат научноприложен и методологичен характер.

3.2.1. Фаунистични и екологични приноси свързани с мониторинг и установяването на нови видове в българската орнитофауна; (публикации II.1, II.2, III.1, IV.1, IV.2, IV.6, IV.8, IV.9, V.2, V.3, V.8)

Установени са 2 нови вида за българската орнитофауна - 2 екземпляра от вида кралчев певец (*Phylloscopus proregulus*). и млад екземпляр жълтоклюн щъркел (*Mycteria ibis*). (IV.2. и IV.6.). Посредством стандартни орнитологични мрежи по време на ежегодния мониторинг на есенната миграция на пойните птици по Черноморското крайбрежие са уловени хибриди между селската (*Hirundo rustica*) и градската лястовица (*Delichon urbica*). За България това е първото публикувано подобно наблюдение (IV.9).

Провеждани са 12-годишни мониторингови проучвания на гъскоподобните (Anseriformes) и 6-годишни на дъждосвиркоподобните (Charadriiformes) птици във влажните зони край град София. Установени са сроковете на пролетната и есенната миграция, както и водоемите, които са от първостепенно значение за тези видове. Обобщени данни за 26 вида гъскоподобни и 40 вида дъждосвиркоподобни птици са публикувано съответно в III.1 и IV.1.

Публикации № V.2. и V.3 представят мониторингови изследвания върху различни местообитания на културния ландшафт, като изследването обхваща 157 вида от 15 разряда.

Изследванията на под видовете птици в България са обогатени с биометрично изследване на 397 тръстикови овесарки (*Emberiza schoeniclus*), зимуващи в България. (публикация II.2).

Публикация IV.8 предоставя информация за видовия състав и основните места за ношуване на врановите птици в градската част на София. Установена е промяна в поведението на свраката, която се е превърнала в синантропен вид.

Изследванията на видовия състав на птици, които обитават черешови градини показват, че 25 вида гнездят там, като 11 се изхранват с плодовете на черешовите дървета (V.8).

Наблюденията около Бургас предоставят първите сведения за разпространението на вида голяма водоплавка (*Lethocerus patruelis*) в България - по южното черноморско крайбрежие (II.1).

3.2.2. *Етология* (IV.4)

Висока оценка заслужават трудовете на гл. ас. д-р Светла Далакчиева за поведението на птиците по време на пълното слънчево затъмнение през 1999 г. Изследванията са проведени в 16 пункта – 10 в зоната на частичното затъмнение и 6 в зоната на пълното затъмнение. Това са оригинални за България и международната орнитология проучвания. Установени са промени в поведенческите реакции на птиците към пълното слънчево затъмнение сходни с тези при облачно време или по време на изгрев и залез (IV.4).

3.2.3. *Изследвания в областта на конзервационната биология и редките видове птици.*(III.3, III.4, III.5, III.6, III.7, III.8, IV.3, IV.5, IV.11, IV.12, IV.13, V.5)

В това отношение гл. ас. д-р Светла Далакчиева има разработки с принос към установяване разпространението, миграциите и природозащитния статус на редица видове птици. Изследванията и над дъждосвирицоподобни птици показват, че критично застрашени в България са морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), стридояд (*Haematopus ostralegus*). Със статус на застрашени са кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*) и кокилобегача (*Himantopus himantopus*), а речния дъждосвирец (*Charadrius dubius*) е отнесен към категорията уязвим вид. На базата на тези изследвания на направени 6 видови очерци показващи, че посочените видове отговарят на критериите за включването им в новото издание на Червената книга. Обобщена е цялата налична публикувана информация за разпространението и числеността им в България и са описани необходимите мерки за опазването им (III.3, III.4, III.5, III.6, III.7 и III.8). Проведени са изследвания и върху видовия състав на колониите на розовите скорци (*Sturnus roseus*). Намерени са 5 колонии в различни части на страната, с обща численост 2250 двойки. Извършени са комплексни изследвания върху разпространението, миграцията, размножаването и храненето на розовия скорец, като и са описани случаи на хищни птици, хранещи се със скорци от колониите (IV.3, IV.13). Конкретни резултати са постигнати и от редовния мониторинг на Атанасовкото езеро за сезонната миграция тънкоклюният свирец (*Numenius tenuirostris*), който е критично застрашен вид. Гл. ас. д-р Светла Далакчиева участва едновременно преброяване на вида Златистата булка (*Pluvialis apricaria*) проведено координирано през 2008 в 16 европейски държави. Констатирано е, че в България се среща през есенно зимния период във влажните зони крайморски зони (IV.12).

Част от научната работа на гл. ас. Далакчиева касае изследванията на разпространението миграция и зимуването на редки, застрашени или слабо проучени видове птици. Такива са малкия свирец (*Numenius phaeopus*), чайката буревестница (*Larus canus*) и средния нирец (*Mergus serrator*). Освен теренни проучвания е обобщена цялата публикувана информация (IV.5, IV.11, V.5).

Друга група от научните трудове на гл. ас. Далакчиева имат ценен научен принос към гнездовата биология на редки и застрашени видове. Изследвани са популациите и местообитанията на морският дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), (IV.7). Предложена е нова класификация на гнездата на кокилобегача според тяхната конструкция (IV.10). Събрана е нова информация за гнездовото разпространение на горския бекас (*Scolopax rusticola*) (V.1).

3.2.4. Научно приложни и методологически изследвания и приноси (III.2, V.7, V.6)

Основните публикации на гл. ас. Далакчиева в тази област касаят липсата на реалистични популационни оценки на орнитофауната в България. На базата на данните получени от проекта „Опазване на видове и местообитания: сближаване с ЕС“ в публикувана обобщена разработка за численостите на националните популации на гнездящите птици в България (III.2). Обобщена е цялата информация за опръстенените видове птици в България през годините 1987-1988 г. и е изготвен справочник за маркираните 56 618 индивида принадлежащи към 210 вида птици; повторните им улови в България и в чужди държави (V.7). Разработена е методика за мониторинг на гнездящите видове птици и методика за оценка на състоянието на видовете към Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие.

Тествани са 3 вида устройства, произвеждащи акустични сигнали, като е проучено тяхното влияние върху птиците, с цел установяване тези устройства могат да се използват за прогонване на нежелани струпвания на птици край летища, в овощни градини, лозя и др. (V.6).

4. Педагогически приноси и опит

Д-р Светла Далакчиева дължността главен асистент през 2011 г. В предоставената ми справка се вижда, че тя е разработила четири лекционни курсове за нуждите на специалностите „Екология и опазване на околната среда“ и „Екология и екологичен мениджмънт“ в университет „Проф. д-р Асен Златаров“, а именно:

1) „Екология“, за специалностите „Екология и опазване на околната среда“ и „Екология и екологичен мениджмънт“, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ за студенти от други професионални направления;

2) „Дендрология“, за специалностите „Екология и опазване на околната среда“ и „Екология и екологичен мениджмънт“, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ за студенти от други професионални направления;

3) „Орнитология“, за специалностите „Екология и опазване на околната среда“ и „Екология и екологичен мениджмънт“, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ за студенти от други професионални направления;

4) „Защитени видове и местообитания“, специалност „Екология и опазване на околната среда“, ОКС „магистър за студенти завършили“, ОКС „бакалавър“ в специалност „Екология и опазване на околната среда“.

Има изведен успешно лекционен курс по „Дендрология“ със специалност ЕООС и ОКС „бакалавър“ – задочно обучение

Освен това гл. ас. Далакчиева е участвала активно като ментор от страна на Регионалният исторически музей Бургас по Програмата „Студентски практики“ на МОН. До момента тя е била ментор на трима студенти, един от Пловдивския университет и двама от Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ - гр. Бургас. В документацията е приложен списъкът на студентите – практиканти.

5. Научни проекти

Гл. ас. Далакчиева е участвала като ръководител, старши експерт и участник в 20 научноизследователски проекта, финансирани от ЕС, GEF, МОСВ, МОН, БАН и др., като на 4 от тях е била координатор. Участвала е и в два образователни проекта: Ръководител на проект „Приключение в музея. Природонаучният музей в помощ на екологичното образование“ (Фондация Америка за България); и Консултант по проект за изграждане на Детски музей „Музейко“ в град София (Фондация Америка за България)

6. Експертна дейност

Гл. ас. д-р Светла Далакчиева е била и продължава да участва в изготвяне на експертизи, становища, консултации и др. за нуждите на различни държавни и неправителствени организации – МОСВ, РИОСВ, БАН, вузове, както и във връзка с инвестиционни предложения.

7. Членство в научни организации:

- Wader Study Group
- Мензбирското орнитологическо дружество – клон България
- Българското природоизпитателно дружество

8. Заключение: Гореизложеното показва, че Гл. ас. д-р Светла Далакчиева е задълбочен, високо компетентен и креативен специализиран в областта на зоологията и екологията на птиците. В професионално отношение тя е израснала като добър и ерудиран изследовател със значими научни постижения. Нейните наукометрични показатели и изследователски умения, както и участието и в разработване на учебителни програми лекционни курсове покриват и дори в някои отношения (общ брой научни публикации и брой цитирания) надхвърлят официално приетите за заемане на академичната длъжност „Доцент“ съобразно изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му, както и според специфичните изисквания за приложението на правила за приложението на ЗРАСРБ приети от университет „Проф. д-р Асен Златаров“

Всичко това ми дава основание **убедено да препоръчам** на уважаемото Научно жури назначено да проведе процедурата по конкурса и на НС при университет „Проф. д-р Асен Златаров“ да присъдят на гл. ас. д-р Светла Далакчиева академичната длъжност „Доцент“.

Пловдив
15.11.2017 г.

Рецензент:
/Проф. Илия Денев/